

Bc. Michaela Hošková: *K metodice výuky holocaustu na ZŠ se zastoupením didakticky upravených textových a ikonografických pramenů*, Diplomová práce Pedagogická fakulta JU, České Budějovice 2021, 94 s., včetně obrazových příloh v textu práce.

Posudek vedoucího diplomové práce

Diplomantka Bc. Michaela Hošková si ve své diplomové práci, která nese název *K metodice výuky holocaustu na ZŠ se zastoupením didakticky upravených textových a ikonografických pramenů*, dala za úkol, jak správně uvádí v Anotaci, zpracovat problematiku vztahů mezi nejnovějšími poznatky historické vědy k tématu holocaustu, jejich tematizací a reflexí v učebních materiálech pro žáky druhého stupně základní školy v kontextu kurikulárních požadavků Rámcového vzdělávacího programu (RVP). Je třeba si neustále připomínat, že všichni Židé v nacistickém Německu a na okupovaných územích, tedy včetně Protektorátu Čechy a Morava, museli na veřejnosti nosit symbol žluté Davidovy hvězdy s nápisem „Jude“. Na základě jejich původu bylo Židům například zakazováno podnikat, včetně mnoha dalších zákazů a omezení, a byli tak nuceni se segregovat od většinové společnosti. V koncentračních a vyhlazovacích táborech pak nacistický režim vyhladil v genocidě zhruba šest milionů Židů. DP obsahuje potřebné didaktické analýzy tématu, včetně možností exkurzního vyučování, a také sestavení výběru didakticky upravených textových a ikonografických pramenů s metodickým komentářem.

Celá práce je rozčleněna do sedmi částí. 1. Úvod (s. 7-9) přehledně hodnotí, co bylo hlavním cílem této diplomové práce. Tím byla výroba vlastních pracovních listů, obsahujících většinu témat holocaustu, které se konkrétně promítly v regionu Klatovska, odkud sama autorka práce pochází, a kde směřuje doposud svou pedagogická praxi. Klíčovou myšlenkou pracovních listů je konkrétní tematizace holocaustu na domácí prostředí žáků 9. ročníku základních škol z okresu Klatovy, aby byl o to hlubší jejich emocionální prožitek, a dále pak neméně důležitá práce s historickým pramenem. Součástí každého pracovního listu této práce jsou didakticky upravené textové a ikonografické historické prameny i metodické komentáře pro učitele. Tyto přílohy by měli dle autorky usnadnit a zpestřit práci pedagogů v jejich vyučovací hodině, tak aby hodina věcně obsáhla jednotlivá témata vyučovacího obsahu a zároveň přiblížila žákům historii jejich regionu. Klíčovým aspektem byla heuristika historických pramenů, materiálů a fondů uložených ve Státním okresním archivu Klatovy, Vlastivědném muzeu Dr. Hostaše v Klatovech a Státní vědecké knihovny Jihočeského a Plzeňského kraje. Ostatně, události naší současnosti z minulého týdne, názorně ukazují, že se jedná o téma stále mimořádně aktuální a potřebné. V kapitole 2. Obecná témata holocaustu (s. 10-45) sleduje aspekty: Judaismus, antisemitismus, sionismus, holocaust; šoa, nástup A. Hitlera k moci, Norimberské zákony, perzekuce Židů na Klatovsku, Křišťálovou noc, vznik novodobých ghatt, konečné řešení židovské otázky, koncentrační tábory, pochody smrti, založení státu Izrael, děti oběti holocaustu. V kapitole 3. Výuka holocaustu na základní škole (s. 46-50) sleduje ukotvení holocaustu v RVP pro základní vzdělání, srovnává didaktické přístupy k jeho výuce po roce 1989 s aktuální výukou, věnuje se i jeho popíračům. V kapitole 4. Analýza učebnic (s. 54-60) provádí u Nakladatelství SNP, Fraus, Nová škola, Prodos její vyhodnocení u vybraných učebnic. V kapitole 6. Tematizace učebního celku holocaust (s. 61-71) provádí didaktickou analýzu tématu, analýzu regionu k výuce, metodickou analýzu výuky, exkurzní vyučování a práci s prameny. Kapitola 6. Pracovní listy pro žáky 9. roč. základních škol (s. 72-88), kde autorka do svých pracovních listů zahrнула pouze písemné a ikonografické historické prameny, které se přímo dotýkají tématu holocaustu v okrese Klatovy. Jedná se zejména o novinové články, psané paměti a fotografie. Kapitola 7. Závěr (s. 89-90) rekapituluje autorka DP dosažených výsledků své práce, pozitivních i negativních. Správně tak na s. 89 uvádí

následující velmi závažné informace: „Při evaluaci pramenné základny pro následnou didaktickou transformaci materiálů, je nutné zdůraznit především nedostatek didakticky vhodných ikonografických materiálů. Původní předpoklad autorky byl, zařadit co nejvíce propagandistických plakátů s protizidovskou tematikou, se nenaplnil. Ve zkoumaných fondech SOkA Klatovy a Vlastivědném muzeu Dr. Hostaše neobjevila autorka práce jediný, vždy jí bylo pracovníky archivu a muzea sděleno, že se archiválie tohoto typu neodchovaly. Pro přípravu vyučujících pracovních listů, tak musela být použita především dobová periodika a karikaturní kolekce od autora Huga Golda z roku 1934. Nedílnou součástí pramenné základny se staly fotografie židovských osobností klatovského regionu od paní Vaňkátové a Begerl z jejich osobních archivů.“ U sady pracovních listů je položen oprávněný důraz na interdisciplinaritu s vyučujícími předměty, jako jsou například zeměpis, výchova k občanství a literatura a v neposlední řadě na historickou orientaci k vlastnímu regionu, zde ke Klatovsku. Velmi zajímavě zní autorčin závěr DP (s. 90), kde doslova uvádí: „Tato práce přináší zejména rozšiřující spektrum činností při dějepisné výuce tohoto těžkého tématu, které má učiteli usnadnit práci nebo mu být inspirací pro výrobu vlastních výukových materiálů.“

Následuje autorčin Seznam pramenů a literatury (s. 91-94). Diplomantka se ve své práci dokázala vypořádat s náročností tématu, její diplomová práce je přínosná i pro velké množství důležitých regionálních, leč mnohdy neprávem opomíjených, informací a z toho vystupujících vazeb, vztahů a souvislostí. Důležité je, že obsahuje vlastní pečlivou badatelskou činnost diplomantky, ale současně přináší své vlastní a osobité hodnocení v uvedené problematice. DP je též svědectvím o autorčině zaujetí tématem, včetně návštěv Židovského muzea v Praze, a jeho edukačního centra, s následně vyjádřenou snahou o sdělení potřebného množství získaných a utříděných poznatků. Za cenné považuji i adekvátní využití obrazového materiálu při zpracovávání DP, který byl zařazen do příloh práce. Oceňuji také autorčin systematický postup a cílevědomý přístup v procesu náročného shromažďování archivních materiálů a literatury. Na archivní prameny navazuje i soupis náležitě obsáhlé literatury, včetně dnes již nezbytných internetových stránek. Také v seznamu pramenů a literatury neshledávám žádných nedostatků či chyb. Autorčin text a celý výklad je celkem přehledný, plný informací nezbytných pro logické pochopení textu DP. Přínosem jsou také i barevné reprodukce v přílohách, které celou práci velmi vhodně doplňují. Ovšem něco jiného jsou vznešené studentské návrhy a něco zcela jiného představuje každodenní učitelské praxe, zejména u adolescentů. Proto můj dotaz na autorku je následující: „Jak Vy osobně hodnotíte nedávné užití v pátek 8. ledna 2021 v Praze odkazu holocaustu v podobě žlutých Davidových hvězd s nápisem „neočkovaný“ u protestujících proti anticovidovým opatřením české vlády, a jak se s touto aktuální problematikou budete jako vyučující ve svých hodinách vyrovnávat?“

Konstatuji proto, že autorka zásady historikova řemesla řádně zvládla, včetně provedení poznámkového aparátu. Také formální stránka je, vzhledem k stránkovému rozsahu, bez podstatných vad na kráse. S potěšením předloženou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou **v ý b o r n ě**.

České Budějovice 14. 1. 2021

PhDr. et PaedDr. Jiří DVOŘÁK, Ph.D.